

N:o 27.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående beredande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende; gifven Stockholms slott den 29 januari 1892.

Under återopande af bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att bemyndiga riksgäldskontoret att tillhandahålla telegrafstyrelsen, för fortsatt utveckling af statens telefonväsende, ett lånebelopp af en million kronor, att, i mån af behof och sedan detta för hvarje gång blifvit af Kongl. Maj:t pröfvadt, af telegrafstyrelsen i riksgäldskontoret lyftas och jemte ränta, motsvarande den ränteutgift, som genom berörda belopps öfverlemnande till telegrafstyrelsen riksgäldskontoret förorsakas, inom tolf år från första lyftningsdagen återgäldas medelst afbetalningar i den mån telegrafverkets medel dertill lemna tillgång, dock så att dylika afbetalningar böra en månad förut af telegrafstyrelsen för riksgäldskontoret tillkännagifvas.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.*F. v. Essen.*

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 29 januari 1892.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: herr friherre VON OTTER,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHIELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre von Essen anförde i underdånighet:

I underdånig skrifvelse den 22 december nästlidet år har telegrafstyrelsen gjort framställning om anvisande af ytterligare lånemedel till utveckling af statens telefonväsende.

Telegrafstyrelsen har dervid till en början redogjort för användandet af det utaf sistlidet års riksdag för enahanda ändamål anvisade lånebelopp af en million kronor, hvilket belopp till största delen användts eller vore till återstående delen afsedt att användas sålunda, nemligen:

enligt nådiga brefvet den 15 maj 1891:

till inköp af:			
telefonnätet i Sundsvall	kronor	100,000:	—
» i Örebro	»	29,000:	—
» i Köping.....	»	6,500:	—
» i Norrköping	»	67,000:	—
bröderna Haglinds telefonnät i Öster- götland.....	»	150,000:	—
Stockholms allmänna telefonaktiebo- lags särskilda nät	»	164,900:	—
till utvidgning af hufvudstadens tele- fonnät medelst kabelnedläggning i gatorna m. m.	»	82,600:	—
		<hr/>	600,000: —

*enligt nådiga brefvet den 6
augusti 1891:*

till inköp af telefonnätet i Norrtelje jemte ledning till Stockholm	»	10,000:	—
till ombyggnad af samma nät och led- ningar till dubbeltrådiga.....	»	7,000:	—
till ombyggnad af telefonnätet i Norr- köping till dubbeltrådigt.....	»	50,000:	—
till ombyggnad af telefonnätet i Öre- bro till dubbeltrådigt	»	20,000:	—
hvilken ombyggnad dock, vid det för- hållande att definitiv lokal för centraltelefonstationen i Örebro ännu icke kunnat erhållas, hit- tills måst uppskjutas, hvadan de derför afsedda medel blifvit an- vända för utvidgning af telefon- nätet i hufvudstaden med om- nejd,			
till ombyggnad af telefonnätet i Kö- ping till dubbeltrådigt	»	7,000:	—
till ombyggnad af nätet i Varberg till dubbeltrådigt med ledning till Göteborg	»	12,000:	—
		<hr/>	Transport kronor 106,000: — 600,000: —

	Transport kronor	106,000: —	600,000: —
till ombyggnad af några mindre nät i Skåne till dubbeltrådiga	»	6,000: —	
till anläggning af vaxelstationer i Vads- bro, Näshulta, Hållsta och Valla inom Södermanlands län samt i Röksta, Furusund med flere plat- ser inom Stockholms län jemte de till dessa stationer erforder- liga förbindelseledningar	»	27,000: —	
till anläggning af telefontät i Gnesta jemte förbindelseledningar till Stockholm	»	20,000: —	
till anläggning af förbindelseledningen Stockholm—Hallstahammar	»	17,000: —	
till utvidgning af förutvarande telefon- nät å olika orter inom landet ...	»	<u>24,000: —</u>	200,000: —

*enligt nådiga brefvet den 11
december 1891:*

till inköp och ombyggnad af telefon- näten i Vexjö och Alfveta jemte förbindelseledning mellan dessa orter	»	27,700: —	
till inköp och ombyggnad af nätet i Oskarshäll med förbindelseled- ningar till Nyköping och Gnesta	»	8,200: —	
till ombyggnad af nätet i Kungälf med förbindelseledning till Göte- borg	»	6,000: —	
till ombyggnad delvis af nätet i Kri- stianstad	»	3,000: —	
till ombyggnad af nätet i Brottbys med förbindelseledning till Stockholm	»	4,500: —	
till anläggning af nät i Kårsta, Rö, Finsta, Harg och Nyckelby med erforderliga förbindelseledningar, allt inom Stockholms län	»	11,400: —	
	Transport kronor	<u>60,800: —</u>	800,000: —

	Transport kronor	60,800: —	800,000: —
till anläggning af nät i Trosa, Mellösa, Helleforsnäs, Högsjö och Vingåker med erforderliga förbindelseledningar, allt inom Södermanlands län.....	»	12,100: —	
till anläggning af nät i Munktorp med förbindelseledning till Hallstahammar i Vestmanlands län.....	»	7,600: —	
till en ytterligare förbindelseledning Stockholm—Norrtelje.....	»	8,700: —	
till ny förbindelseledning Stockholm—Södertelje—Gnesta.....	»	8,500: —	
till ny dito Göteborg—Marstrand.....	»	9,000: —	
till ny dito Uddevalla—Lysekil.....	»	10,500: —	
till ny dito Göteborg—Stenungsund...	»	11,500: —	
till nya förbindelseledningar från Ystad till Malmö, Simrishamn och Tomelilla.....	»	18,500: —	
till utvidgning af förutvarande telefonnät.....	»	52,800: —	200,000: —
			<hr/> <hr/> Summa kronor 1,000,000: —

Vid anmälan af den telegrafstyrelsens underdåniga skrifvelse, som föranledde Eders Kongl. Maj:ts den 13 mars 1891 till Riksdagen aflåtna nådiga proposition om anvisande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende, hade jag tillfälle att lemna en redogörelse för de medel, som dittills varit för ändamålet att tillgå, och den användning, samma medel erhållit, till hvilken redogörelse jag nu hänvisar. Af de medel, som telegrafverket haft att för telefonväsendet disponera och hvilka utgjorts, förutom af nettobehållningen af abonnements- och samtalsafgifter samt af bidrag till mindre belopp från kommuner, hushållningssällskap, landsting med flere, dels af lån mot ränta och viss kapitalafbetalning och dels af anslag utan återbetalningsskyldighet, hafva anslagen utan återbetalningsskyldighet — med undantag för de mindre belopp, som särskildt anvisats till anläggning af telefonledningar i bohuslänska skärgården — användts till bestridande af kostnaderna för de långsträckta, interurbana telefonledningarne, hvaremot lånemedlen användts till anordnande af lokala telefontät och dessas förbindande med rikstelefontätet.

I omförmälda underdåniga skrifvelse af den 22 december 1891 anför telegrafstyrelsen vidare, att styrelsen ansåge såsom en verklig fördel för telegrafverket och dess abonnenter, att staten sökte fortfarande utveckla sitt telefonväsende i hufvudsakligen samma riktning som under de senaste åren, ty påtagligt vore, att telefonen skulle medföra allt större och större fördelar för allmänheten i samma mån, som abonnenten från sin apparat kunde komma i förbindelse med alla orter, så långt som tekniken medgafve. I afseende å sättet för anskaffande af de för dessa anläggningar erforderliga medel hyste telegrafstyrelsen fortfarande den öfvertygelsen, att de långa, interurbana ledningarne borde bekostas genom direkta anslag af statsmedel, men utgiften för anläggning och inköp af lokala telefontät bestridas genom lånemedel. Om de interurbana ledningarne äfven skulle bekostas af lånemedel, skulle derigenom de orter, hvilka på sådant sätt erhöle förbindelse med rikstelefontätet, komma i en sämre ställning än de landsdelar, hvilka redan fått sådan förbindelse genom ledningar, bekostade af staten, enär de förra landsdelarne finge sjelfva bidraga till ränta och amortering af de dyrbara anläggningarne genom antingen förhöjda årsavgifter eller ökade samtalsavgifter. Dessa slag af avgifter vore nemligen hos oss betydligt lägre än i andra länder och lemnade för den skull icke tillgångar såväl till underhåll och betjening som till ränta och amortering af anläggningskostnader. Kostnaden för de lokala telefontäten kunde deremot lättare förräntas och amorteras genom de från dem inflytande inkomsterna.

Telegrafstyrelsen ansåge ock, att bemödandet att utvidga statens telefonväsende borde under den närmaste framtiden fortgå på samma väg som hittills och sålunda, bland annat, riktas derpå att söka till telegrafverket förvärfva de viktigare enskilda telefontäten i landet, i den mån sådant kunde på antagliga villkor ske, och i främsta rummet å de orter, som berördes af de stora stamtelefonlinierna eller genom kortare förbindelselänkar kunde sättas i samband med dessa, så att samma orter måtte så skyndsamt och fullständigt som möjligt komma i åtnjutande af rikstelefontets fördelar. Att äfven från allmänhetens sida ett verkligt behof i detta hänseende föreläge att fylla framginge dels deraf, att under år 1891 en million kronor af lånemedel åtgått till inköp och ombyggnad af förutvarande enskilda nät samt till anläggning af nya och dessas förbindande med rikstelefontätet, och dels deraf, att ett stort antal enskilda telefonföreningar hos telegrafstyrelsen gjort framställning om inlösen af dem tillhöriga nät, utan att telegrafstyrelsen

haft tillfälle eller erforderliga medel att ännu gå deras önsknings till mötes.

Emellertid omfattade det redan nu kända behovet att med låne-medel utvidga statens telefonväsende ganska betydliga belopp. Så hade telefontätet i Stockholm, sedan telegrafverket i juli månad år 1889 började derstädes anordna ledningar för privata abonnenter, redan vuxit till 850 ledningar med ett apparatantal, uppgående med kringliggande orters till omkring 950. Denna hastiga tillväxt kräde anläggning af ny centralstation, tilltagen i sådan skala, att den kunde svara mot utvidgningen åtminstone under ett eller två årtionden, äfvensom vidlyftiga anläggningar af ledningar såväl ofvan som under jord. I Göteborg, der telefontätet hittills icke kunnat ombyggas, emedan den definitiva lokalen för centralstationen ännu icke fått tillträdas, komme under innevarande år anordningar att vidtagas för inredning af den nya centralstationen, så att densamma under nästkommande år kunde tagas i besittning.

Följande anläggningar vore hittills kända och borde med lånemedel bekostas, nemligen:

ny centralstation i Stockholm och utvidgning af telefontätet derstädes	kronor 175,000: —
ny centralstation i Göteborg och delvis ombyggnad af telefontätet derstädes, att utföras under åren 1892 och 1893	» 100,000: —
inköp och ombyggnad af telefontätet i Upsala jemte erforderliga förbindelseledningar	» 65,000: —
inköp och ombyggnad af telefontätet i Wrena	» 2,000: —
ombyggnad af telefontätet i Örebro	» 20,000: —
dito af dito i Söderhamn	» 20,000: —
dito af dito i Nyköping	» 8,000: —
ombyggnad af telefontätet i Hallsberg jemte förbindelseledning till Örebro	» 4,000: —
ny förbindelseledning Flen—Nyköping	» 6,000: —
inrättande af vaxelstation i Heby med förbindelseledning till Sala	» 4,000: —
inrättande af vaxelstation i Pilkrog med förbindelseledning till Södertelje	» 5,000: —
ny centralstation i Sundsvall samt ombyggnad af telefontätet derstädes, att utföras under år 1893	» 50,000: —
<hr/>	
Tillsammans	kronor 459,000: —

I hvad mån lånemedel derutöfver kunde under åren 1892 och 1893 varda behöfliga för den fortsatta utvecklingen af rikstelefonnätet vore omöjligt att ännu med någon bestämdhet kunna uppgifva, enär såväl anläggning af nya telefonnät som inköp af enskilda äldre i hvarje fall blefve beroende på öfverenskommelse. Men med ledning af den vunna erfarenheten och med hänsyn dertill, att flera betydande orter komme att under de närmaste åren beröras af stamlinierna, ansåge telegrafstyrelsen, att lånebeloppet under hvarterdera af åren 1892 och 1893 icke borde sättas lägre än hvad som redan utgått under år 1891, eller till en million kronor. Styrelsen hade nemligen erfarenhet deraf, att, beträffande särskildt förvärfvandet af äldre enskilda telefonnät, det vore af högsta vigt, att medel funnes anvisade, så att köp kunde komma till stånd vid den tidpunkt, omständigheterna vore därför mest gynsamma. I motsatt fall kunde nemligen uppgifvelsen blifva antingen på obestämd tid framskjuten eller ock omintetgjord. Då medlen vore afsedda att utbetalas endast i mån af behof och sedan detta i hvarje fall blifvit af Eders Kongl. Maj:t pröfvadt, syntes tillräcklig garanti beredas därför, att desamma icke skulle anlitas i vidsträcktare mån än utvecklingen af statens telefonväsende verkligen komme att kräfva.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har telegrafstyrelsen i underdånighet hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes bereda telegrafverket utväg att för fortsatt utveckling af statens telefonväsende erhålla ytterligare lån till belopp af en million kronor för hvarterdera af åren 1892 och 1893, att i mån af behof och efter Eders Kongl. Maj:ts pröfning ställas till telegrafstyrelsens förfogande med skyldighet för telegrafverket att derå erlægga ränta och göra afbetalningar, på sätt Eders Kongl. Maj:t kunde finna för godt att föreskrifva.

Lika med telegrafstyrelsen anser jag af vigt, att telegrafverket sättes i tillfälle att i jembredd med fullföljandet af de interurbana telefonanläggningarne fortgå på den redan beträdda vägen med anordnande af lokala telefonförbindelser samt anläggning och inköp af telefonnät, företrädesvis å orter, hvilka beröras af de interurbana telefonlinierna. Uppenbart är nemligen, att, jemte det rikstelefonens nytta för den korresponderande allmänheten härigenom kommer att väsentligt ökas, de dyrbara interurbana ledningarnes rentabilitet skall stegras i bredd med tillväxten af de lokala telefonnäten, hvilkas nettoafkastning i och för sig är tillräcklig att betrygga förräntande och amortering af deras anläggningskostnad.

Äfven derutinnan instämmer jag med telegrafstyrelsen, att de medel, som nu erfordras för utveckling af statens lokala telefonnät, synas mig,

i öfverensstämmelse med det förfarande, som nästlidet år iaktogs i fråga om då för ändamålet anvisade medel böra tillhandahållas telegrafstyrelsen såsom lån från riksgäldskontoret, dervid, beträffande lånets förräntande och återbetalning, enahanda vilkor med de nästlidet år bestämda torde böra fastställas. Deremot saknar jag anledning att biträda telegrafstyrelsens framställning, i hvad densamma afser anvisande redan nu af de lånemedel, som för år 1893 kunna anses för telefonväsendet erforderliga, utan torde för närvarande endast böra af Riksdagen äskas anvisandet för år 1892 af lånemedel till enahanda belopp, som för år 1891 stälts till Eders Kongl. Maj:ts förfogande, eller 1,000,000 kronor.

Jag anser mig böra erinra, att då de ifrågavarande medlen icke skulle utgå såsom anslag, utan såsom lån att af telegrafverket förräntas och inom viss tid amorteras, samma medelsanvisning, hvilken i öfrigt skulle afse året 1892, icke eger något sammanhang med eller kan inverka på den redan för Riksdagen framlagda statsregleringen för år 1893.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att bemyndiga riksgäldskontoret att tillhandahålla telegrafstyrelsen, för fortsatt utveckling af statens telefonväsende, ett lånebelopp af en million kronor, att, i mån af behof och sedan detta för hvarje gång blifvit af Eders Kongl. Maj:t pröfvadt, af telegrafstyrelsen i riksgäldskontoret lyftas och jemte ränta, motsvarande den ränteutgift, som genom berörda belopps öfverlemnande till telegrafstyrelsen, riksgäldskontoret förorsakas, inom tolf år från första lyftningsdagen återgäldas medelst afbetalningar i den mån telegrafverkets medel dertill lemna tillgång, dock så, att dylika afbetalningar böra en månad förut af telegrafstyrelsen för riksgäldskontoret tillkännagifvas.

Hvad föredragande departementschefen sålunda yttrat och hemställt, deruti statsrådets öfrige ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla, och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

G. Louis De Geer.